

ת"פ 65289/11/20 - מדינת ישראל נגד ב' פ'

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 65289-11-20 מדינת ישראל נ' פ' (עציר)
בפני כבוד השופטת אפרת פינק

המאשימה מדינת ישראל
נגד
הנאשם ב' פ' (עציר)

נוכחים:

ב"כ המאשימה עו"ד קובי מושקוביץ

ב"כ הנאשם עו"ד יערי

הנאשם הובא ע"י שב"ס

הכרעת דין

מבוא

1. אומר כבר בפתח הדברים, כי אני מזכה את הנאשם מעבירה של דרישת נכס באיומים, אשר יוחסה לו בכתב האישום, ותחת זאת, אני מרשיעה אותו בביצוע עבירה של החזקת סכין, לפי סעיף 186 לחוק עונשין, התשל"ז - 1977 ובעבירה של גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין.
2. נגד הנאשם הוגש ביום 26.11.20 כתב אישום המייחס לו עבירה של דרישת נכס באיומים, לפי סעיף 404 סיפא לחוק העונשין.

לפי כתב האישום, הנאשם והמתלון הם שכנים המתגוררים בדירה המחולקת לשתי יחידות. בדירה יש דלת כניסה ראשית המשותפת לשתי היחידות, ולאחר הכניסה מפוצלות היחידות, כך שהכניסה לכל אחת מהן היא מדלת נפרדת.

כתב האישום מייחס כי ביום 20.11.20 בסמוך לשעה 01:15, דפק הנאשם בדלת הכניסה של יחידת המתלון, והלה פתח את הדלת. הנאשם דרש שיזמין את מגן דוד אדם בטענה כי הוא סובל מכאב ראש וחולה קורונה. המתלון נעתר, ובעת ששוחח עם מגן דוד אדום ביקש ממנו הנאשם להזמין גם את המשטרה, והמתלון עשה כן. משניתק המתלון את השיחה, שב הנאשם אל דירתו, אולם בהמשך, דפק הנאשם פעם נוספת בדלת. משפתח המתלון את הדלת, מצא את הנאשם עומד ומחזיק סכין מטבח, שהייתה מופנית לכיוונו. הנאשם דרש מהמתלון להזמין את מגן דוד אדום ואת המשטרה תוך שהוא מניף בסכין. הנאשם החל להתקרב למתלון, ונכנס ליחידתו של המתלון שהחל ללכת אחורה. בתוך כך, דרש הנאשם מהמתלון שיביא לו כסף ותחת איומיו של הנאשם, המתלון הוציא מארנקו סכום של 400 ₪ ומסר אותו לנאשם. בהמשך, הנאשם דרש כי המתלון ימסור לו את

הנרגילה שהיתה בסלון דירתו. לאחר מכן, התיישב הנאשם על ספה בסלון, צפה בטלוויזיה ועישן בנרגילה של המתלון וזאת בעת שהסכין מונחת על השולחן בצמוד לרגלו של הנאשם. עת הגיעו השוטרים לדירה וביקשו להיכנס, סירב הנאשם וטען שיש לו בן ערובה ושימצאו את אמו.

3. במענה לכתב האישום מסרה באת כוח הנאשם, כי הלה מודה בעובדות כתב האישום ולא חולק על הראיות, אלא שלטענתה, קמה לו הגנת שכרות ולא ניתן להרשיעו בעבירת מטרה. בהמשך לכך, הסכימו הצדדים על הגשת כל חומר הראיות בהסכמה.

טענות הצדדים

4. התביעה טענה בסיכומיה, כי לא עומד לנאשם סייג מאחריות פלילית בשל שכרות. לטענתה, אין תשתית ראייתית המבססת את התנאים הנדרשים לקיומה של הגנת שכרות, בין שכרות מלאה ובין שכרות חלקית, ועל כך ניתן ללמוד מתוך מכלול הראיות שהוגשו בהסכמה. עוד טענה, כי הנאשם היה מודע להשפעה של אלכוהול וסמים על התנהגותו ושיקול דעתו, ומכאן, כי הנאשם היה מודע לאפשרות קרות התוצאה בעת שעשה מעשה על מנת להיכנס למצב השכרות. לפיכך, מתקיימת, לטענתה, חזקה בדבר מחשבה פלילית, לפי סעיף 34(ב) לחוק העונשין. כן טענה, כי אין מקום להקנות הגנה לנאשם הנוטל סמים מתוך מודעות כי נטילתם עלולה להביאו למצב פסיכוטי.

5. באת כוח הנאשם טענה, לעומת זאת, כי הנאשם היה במצב של שכרות, כפי שעולה ממכלול הראיות, לרבות חוות הדעת הפסיכיאטרית שהתביעה לא חלקה עליה. לטענתה, הואיל והעבירה של דרישת נכס באיומים היא עבירת מטרה, הרי שלא מתקיים בנאשם היסוד הנפשי הנדרש. עוד טענה, כי הואיל ומיקדה טענותיה באי קיום היסוד הנפשי בשל שכרות בעבירות מטרה, הרי שאין תחולה לסעיף 34(ב) לחוק העונשין. בהקשר זה הוסיפה, כי הניתוח שערכה התביעה שגוי מיסודו שכן כלל לא נטען לתחולת הגנת השכרות.

דין

מתווה הדיון

6. הנאשם, כאמור, הודה בעובדות כתב האישום, הראיות הוגשו בהסכמה ואין מחלוקת בדבר ההשתלשלות העובדתית, כפי שתוארה בכתב האישום.

7. בסיכומיה מיקדה התביעה טענותיה בשאלת קיומה של הגנת שכרות, אם לאו, בין שכרות מלאה ובין שכרות חלקית. התביעה סבורה, כי לא הונחה תשתית לקיומה של שכרות מלאה או חלקית, ומכאן שהנאשם היה מודע לכל מרכיבי העבירה. התביעה לא פירטה תשובתה ביחס לטענת ההגנה כי לא ניתן להרשיע הנאשם בעבירת מטרה (ככל הנראה בשל סברתה של התביעה, כי כלל לא היה הנאשם שיכור).

8. באת כוח הנאשם טענה תחילה במענה לכתב האישום, כי עומדת לנאשם הגנת שכרות וכי לא ניתן להרשיעו בעבירת מטרה. מכאן שהמענה לכתב האישום כלל שתי טענות: האחת, קיומה של הגנת שכרות; והשניה, אי קיום היסוד הנפשי הדרוש לעבירת מטרה. בסיכומיה זנחה הטענה בדבר הגנת השכרות ומיקדה טענותיה בכך שלא ניתן להרשיע הנאשם בעבירת מטרה בשל מצב השכרות בו היה נתון. ההגנה זנחה, אפוא, את הטענה בדבר קיומה של הגנת השכרות וממילא אין עוד צורך לדון בה.

9. הדיון יתמקד בשאלה אחת ויחידה: האם היה הנאשם במצב שכרות, מלא או חלקי, השולל את קיומו

של יסוד הנפשי הדרוש לעבירת מטרה, בהתאם להלכה שנקבעה ברע"פ 6382/11 קאדריה נ' מדינת ישראל (9.6.13)?

המסגרת הנורמטיבית

10. סייג השכרות מעוגן בסעיף 34ט לחוק העונשין, שזה לשונו:
(א) לא יישא אדם באחריות פלילית למעשה שעשה במצב של שכרות שנגרמה שלא בהתנהגותו הנשלטת או שלא מדעתו.
(ב) עשה אדם מעשה במצב של שכרות והוא גרם למצב זה בהתנהגותו הנשלטת ומדעת, רואים אותו כמי שעשה את המעשה במחשבה פלילית, אם העבירה היא של התנהגות, או באדישות אם העבירה מותנית גם בתוצאה.
(ג) גרם אדם למצב השכרות כדי לעבור בו את העבירה, רואים אותו כמי שעבר אותה במחשבה פלילית אם היא עבירה של התנהגות, או בכוונה אם היא מותנית גם בתוצאה.
(ד) בסעיף זה, 'מצב של שכרות' - מצב שבו נמצא אדם בהשפעת חומר אלכוהולי, סם מסוכן או גורם מסמם אחר, ועקב כך הוא חסר יכולת של ממש, בשעת המעשה, להבין את אשר עשה או את הפסול שבמעשהו, או להימנע מעשיית המעשה.
(ה) סעיפים קטנים (א), (ב) ו-(ג) חלים גם על מי שלא היה חסר יכולת כאמור בסעיף קטן (ד), אך עקב שכרות חלקית.
11. סעיף 34ט(ד) לחוק העונשין מפרט שלושה תנאים לקיום מצב של שכרות מלאה: היותו של אדם תחת השפעת חומר משכר או סם בעת ביצוע העבירה; חוסר יכולת של ממש להבין את המעשה, את הפסול במעשה או להימנע מעשיית המעשה; קשר סיבתי בין החומר המשכר ובין חוסר המודעות (ע"פ 3243/95 צאלח נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(1) 785, 769 (1998); ע"פ 9258/00 נטרלשווילי נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(2) 681, 673 (2002); ע"פ 6679/04 סטקלר נ' מדינת ישראל (11.5.06);
12. התנאים לקיום מצב של שכרות חלקית, לפי סעיף 34ט(ה) לחוק העונשין, שונים. נדרש אמנם כי האדם יהיה תחת השפעת חומר משכר או סם. אולם, חומר זה לא השפיע עליו ברמה ששללה את יכולתו להבין את המעשה, את הפסול במעשה או להימנע מעשיית המעשה, אלא שהחומר השפיע באופן חלקי על יכולתו להבין את טיב מעשיו ומשמעותם. משמע, כי די בכך כי הנאשם לא היה מודע בשעת מעשה לפרט מפרטי העבירה, ואין צורך להניח תשתית בדבר אי מודעות מלאה (ע"פ 1493/98 סטפ נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(4) 685, 679 (2002); ענין סטקלר, בסעיף 52).
13. ממשיך המחוקק וקובע בסעיף 34ט(ב) לחוק העונשין, כי הגנת השכרות לא תחול אם נכנס הנאשם למצב השכרות מרצון ומדעת. בכך קבע המחוקק חזקה משפטית נורמטיבית, שאינה ניתנת לסתירה, לפיה רואים אדם שביצע עבירה במצב של שכרות אליה נכנס מרצונו החופשי, כמי שהיה מודע ואדיש למעשה העבירה. מכאן מקובל לומר, כי השכרות היא למעשה "הגנה מדומה", משום שבעת המעשה נעדר העושה יסודות מסוימים ההכרחיים לקיומה של אחריות פלילית, ואין מצב השכרות מרחיב את אחריותו (ע"פ 7164/10 ג'אן נ' מדינת ישראל (1.12.11); ע"פ 6656/08 חביבולין נ' מדינת ישראל (6.1.10)).
14. עתה, להלכה שקבע בית המשפט העליון בענין קאדריה שם התעוררה שאלת תחולת סעיף 34ט(ב) הנזכר על עבירות הדורשות יסוד נפשי של מטרה, כדוגמת העבירה של דרישת נכס באיומים, המיוחסת לנאשם בעניינו. בית המשפט העליון קבע, כי סעיף 34ט(ב) אינו חל על עבירות מטרה, וזאת לאחר

שמצא כי דין של עבירות מטרה כדין עבירה תוצאתית הדורשת כוונה, ומכאן שלא ניתן לייחס למבצע הנתון במצב של שכרות או שכרות חלקית היסוד הנפשי הנדרש.

האם היה הנאשם במצב של שכרות מלאה או שכרות חלקית?

15. האם הונחה תשתית ראייתית, לפיה היה הנאשם במצב של שכרות מלאה או חלקית?
16. בבוא בית המשפט להכריע אם מתקיימת שכרות מלאה או חלקית מקובל לבחון את השיקולים הבאים, שאינם בבחינת רשימת ממצא: עדויות בדבר מצבו של הנאשם בסמוך למעשה; עדויות מומחים באשר למצב השכרות בו היה נתון; פעולות, ובפרט פעולות מורכבות, שביצע הנאשם לקראת וכהכנה לביצוע המעשה וכן פעולות שנקט לאחר המעשה; הצהרות של הנאשם המעידות על כוונתו; מידת זכרונו של הנאשם את פרטי ביצוע העבירה לאחר מעשה, ועוד (**ענין סטקלר**, בסעיף 63 והאסמכתאות המפורטת שם).
- עדויות בדבר מצבו של הנאשם בסמוך למעשה:
17. מספר ראיות שהוגשו מלמדות על מצבו של הנאשם בעת ביצוע המעשה ובסמוך לאחריו, ובכלל זאת: עדותו של המתלונן; דו"חות פעולה של שוטרים וסרטונים ממצלמות הגוף של השוטרים שהגיעו למקום; ואף הודעתו של הנאשם עצמו.
18. תחילה להודעותיו של המתלונן, שקד זיני, מיום 20.11.20, מיום 22.11.20 ומיום 24.11.20 בהודעותיו מסר, כי בשעה 01:15 פתח את הדלת בעקבות דפיקות נמרצות וראה את הנאשם, אשר אמר שאינו מרגיש טוב, שיש לו חום, כואב לו הראש וביקש להזעיק מגן דוד אדום. לדבריו, הנאשם היה נראה שיכור. כן הוסיף, כי הנאשם ביקש שימצאו את אמו, כי היא חולת קורונה ומסתובבת בחוץ. לאחר מכן יצא הנאשם מהדירה ושב אליה לאחר מספר דקות כשידו מאחורי גבו. בהמשך ראה, כי הנאשם מחזיק סכין. הנאשם ביקש כי יביא את המשטרה, שיביאו איתם וודקה בלוגה, קנבוס וכן את אמא שלו. בהמשך, התקשר המתלונן למשטרה, ובעת שהמתינו הנאשם ביקש שתיה ולקח "סמירנוף אייס", וכן ביקש סיגריות ו-400 ₪ וזאת בקול מאיים ובתקיפות, ותוך כדי שהוא מנופף את הסכין. לאחר מכן ישב הנאשם ושמע מוסיקה מהטלוויזיה, תוך שמזג לעצמו עראק וסיים את הבקבוק. המתלונן גם הוסיף, כי חשש מהנאשם שהיה "שיכור או מסומם" ועם סכין בידו (**ת/6 - ת/8**).
19. כאן המקום לציין, כי המתלונן סיפר לשוטרים, כפי שניתן לראות במצלמות הגוף, כי המתלונן דיבר עמו במשך זמן רב, כשהוא מנפנף בסכין, לרבות דרישתו כי יביא משטרה ומגן דוד אדום, דרישתו כי השוטרים יביאו לו אלכוהול וסמים, ועוד.
20. הודעותיו של המתלונן מדברות בעד עצמן ועולה מהן בבירור, כי להערכתו הנאשם היה נראה שיכור או מסומם. עוד יש להדגיש, כי המתלונן מתאר, כי לא זו בלבד שהנאשם הגיע אליו כשהוא נראה שיכור, אלא שהוא המשיך ושתה כמות גדולה של אלכוהול במהלך שהותו בדירתו של המתלונן. גם התנהגותו של הנאשם, כפי שמתוארת בהודעותיו של המתלונן, נראית תמוהה, לרבות טענות הנאשם באשר למצבה של אמו, דרישותיו שהמשטרה תביא עמה וודקה ושמיעת המוסיקה בהמתנה למגן דוד אדום ולמשטרה. גם עת הזעיק המתלונן את המשטרה הודיע, כי אדם שיכור נמצא בדירתו (**ת/18**).
21. ניתן ללמוד על היסוד הנפשי של הנאשם גם מתוך דו"חות השוטרים שהגיעו למקום לאחר שהוזעקו על ידי המתלונן.

22. לפי מצלמת הגוף של השוטר קוגן ויאצליסלב, המכונה "סלבה" והתמליל, עת הגיעו השוטרים לדירת המתלונן, הנאשם סירב לפתוח את הדלת למרות דרישות חוזרות ונשנות של השוטר. בהמשך, התנהלה השיחה הבאה עם הנאשם, דרך הדלת הנעולה:
..."

שוטר: ב' תפתח את הדלת.

קורבן: הוא פה עם סכין

שוטר: מה זאת אומרת עם סכין

קורבן: הוא עם סכין מאיים ...

שוטר: תפתח את הדלת

קורבן: אני לא יכול המפתח אצלו

קורבן: הוא רוצה שתיקחו אותו להביא וודקה

שוטר: מה זה?

קורבן: הוא רוצה שתיסעו אתו להביא וודקה וקנביס

שוטר: כן הוא חי בסרט. ב'

חשוד: כן

שוטר: תפתח את הדלת

חשוד: מי אתה?

שוטר: משטרה

חשוד: לא אני לא פותח

שוטר: אתה עומד עם סכין לידו?

חשוד: איפה אמא שלי, איפה אמא שלי

שוטר: מאיפה לי לדעת איפה אמא שלך

חשוד: אתם משטרה תחפשו את אמא שלי ...

שוטר: אתה עומד עכשיו עם סכין ליד אדם

חשוד: יש לי בן ערובה. תחפשו את אמא שלי...

החשוד מדבר אבל לא ניתן להבין ...

השוטר: איזה מן אמריקאי אתה. אתה רוסי

החשוד: אני אדבר רק עם השטן.

השוטר: עם מי?

החשוד אומר דבר מה לא ברור "... (ת/28; דיסק מצלמת גוף; תמליל מצלמת גוף - צורף וסומן, ל"ב).

23. בסופו של דבר, המשטרה נכנסה דרך המרפסת של השכן ותפסה את הנאשם, בעוד הסכין על השולחן לידו. הנאשם כמעט ולא דיבר במהלך התפיסה וההובלה לניידת המשטרה, המצולמים במצלמת הגוף של השוטר. על פרק ידו של הנאשם נראים בבירור סימני חתכים (ת/33 - ת/36; סרטון מצלמת הגוף).

24. כאן המקום להעיר, כי מצלמות הגוף מלמדות על אי הסדר השורה בדירתו של הנאשם. דלת דירתו היתה חסומה במקרה. השוטרים אף שאלו את המתלונן אם "תמיד יש בלגאן כזה בדירה" והמתלונן השיב: "לא. הוא השתגע".

25. עתה להודעתו של הנאשם מיום 20.11.20 בשעה 10:50, משמע כ- 10 שעות לאחר האירוע. הנאשם נשאל אם הוא מבין את זכויותיו וענה: "אין על מה לדבר אתכם ניסע לבימ"ש. אתם שרשרת האמצעית". לאחר מכן הכחיש כי התייעץ עם עורך דין, או ששוחח עם אדם כלשהו, למרות שזמן קצר קודם לכן התייעץ עם עו"ד משה אלון מהסניגוריה הציבורית. כן אמר: "לא יודע הוא לא היה עו"ד". לאחר מכן ענה: "קנאביס" לשאלות רבות שנשאל. כך למשל, עת נשאל אם יש לו בעיות רפואיות ענה: "קנאביס". גם לשאלה אם יש לו בעיות נפשיות ענה: "קנאביס". כן אמר שעישן סמים "מהבוקר עד הערב". הנאשם הכחיש כי היה אצל המתלונן באותו הלילה, וכן ענה לשאלות רבות על אודות האירוע: "מה הוא מעשן?". תחילה אמר שכלל אינו מכיר את המתלונן, וכן הכחיש כי היה לו סכין. אולם, לאחר מכן טען, כי הגיע עם הסכין לקחת מלח מהמתלונן, משום שהכין סלט (9/ת).
26. הודעתו של הנאשם מלמדת, כי בוודאי אינו שיכור כלוט 10 שעות לאחר האירוע. הנאשם גם מכחיש את האירוע. אולם, באותה העת, ולמרות השעות הלא מעטות שחלפו מאז האירוע, הוא אינו מגיב לעניין ביחס לשאלות רבות שנשאל והתנהגותו נראית, על פניו, תמוהה ומעורערת.
- עדויות מומחים באשר למצבו של הנאשם:
27. כאמור, אין מחלוקת, כי האירוע המתואר בכתב האישום אירע, כאמור, ביום 20.11.20 בשעה 01:15 לערך. מהדיווח של המתלונן למשטרה ומהודעתו עולה, כי הנאשם היה תחת השפעת סמים או אלכוהול. עם זאת, המשטרה לא מצאה לנכון לבדוק את רמת השכרות של הנאשם, ולא נערכו חוות דעת לעניין זה. בה בעת, הנאשם הובא לבדיקות רפואיות ופסיכיאטריות ויש בהן כדי להבהיר את תמונת המצב הנפשית של הנאשם.
28. השוטרים שהגיעו למקום האירוע הביאו את הנאשם, בסמוך לאחריו, למרכז הרפואי "שמיר" (אסף הרופא), וזאת לאחר שהבחינו בחתכים עמוקים באמת יד שמאל של הנאשם. הנאשם נקלט בבית החולים בשעה 01:44. מסיכום הביקור עולה, כי עורך הבדיקה התרשם, כי הנאשם נינוח, ללא סימני מצוקה, מדבר לענין ומשתף פעולה. עוד התרשם עורך הבדיקה, כי החתכים בידו של הנאשם בני 3 ימים. נוכח הסבריו של הנאשם כי הוא זה שגרם את החתכים באמצעות סכין, התבקשה הערכה של גורמי בריאות הנפש, לצד המלצה טיפולית מקומית (5/ת).
29. בהמשך אותו היום, הורה בית המשפט השלום בפתח תקווה על הבאתו של הנאשם לבדיקת הפסיכיאטר המחוזי. הנאשם התקבל לבדיקה במרכז לבריאות הנפש, באר-יעקב בשעה 21:21. עורכת הבדיקה, ד"ר רוטשטיין, דיווחה בתעודת חדר מיון מיום 20.11.20 כדלקמן:
- "מודע צלול, התמצאות תקינה פרט לתאריכים ... הנאשם משתף פעולה באופן חלקי בלבד, סף גירוי נמוך, לפרקים עויין, מדבר בחוסר גבולות ומתבטא בצורה בוטה, נטיה לפסאודופילוסופיה, גולש בין נושאים, שואל בכעס 'למה את שואלת שאלות אם את ככה יודעת הכל' ... ביקש משכן סכין כי אין לו כסף. מתחיל להתבטא בצורה בוטה ומילים גסות. מדווח על שתית אלכוהול יום-יומית ועישון קנאביס באופן קבוע. שולל הפרעות בתפיסה ולא נראה הלוצינטורי ... רושם מפגיעה בשיפוט ובוחן מציאות..."
- בסיכום ציינה ד"ר רוטשטיין: "מדובר על צעיר עם רקע שימוש באלכוהול וסמים, בבדיקה רושם ממצב פסיכוטי אך ללא מסוכנות מיידית, ללא התוויה לאשפוז בכפייה". כן המליצה על שמירה והשגחה על מנת למנוע התנהגות אימפולסיבית או לא צפויה מצדו של הנאשם, וכן על בדיקה של הנאשם על ידי פסיכיאטר בהקדם (4/ת).

30. הוגשה חוות הדעת מיום 22.12.20 אשר נערכה על ידי הפסיכיאטרית ד"ר ליליה צ'יקין מהמרכז לבריאות הנפש, באר יעקב. בחוות הדעת תוארה הבדיקה הנזכרת שנערכה לנאשם ביום 20.11.20 וכן תוארו דיווחים מבדיקות נוספות, לרבות מהימים 22.11.20, 23.11.20 ו-24.11.20.

כך דווח בחוות הדעת, כי ביום 22.11.20 הופנה הנאשם שוב למיון במחלקה לבריאות הנפש לצורך בדיקה והערכת מצב. בבדיקה מסר הנאשם, כי ביקש מהשכן להזמין משטרה על מנת לברר היכן אמו, "כי הוא דפק בדלת ואמו לא ענתה". לאור זאת, נכנס אל השכן דרך החלון ועבר לדירתו, אולם לא מצא את אמו בבית ושוב ביקש כי השכן יזמין משטרה. השכן הבטיח שיזמין אולם לא האמין לו. בהמשך, נכנס אל השכן עם סכין ואיים עליו. כן ביקש פעם נוספת כי יזמין משטרה. הוסיף שלקח מהשכן כסף משום שהיה צריך זאת לרכוש אוכל והיה רוצה להחזיר לו את הכסף. שלל בתוקף שהיתה לו כוונה לפגוע בשכן. עת נשאל מדוע חתך עצמו שבועיים לפני כן, ענה: "הייתי עצוב אך הבנתי שעשיתי טעות".

כן תוארה בחוות הדעת בדיקה נוספת במחלקה לבריאות הנפש שנערכה ביום 23.11.20. בבדיקה זו עלה רושם "להפרעות קלות במהלך החשיבה, הביע מחשבות שווא של יחס גדלות, שנידריאניות ורדיפה וביטא הפרעות התפיסה תחת שימוש בסמים". כן צוין, כי הנאשם ניסה לעשות מינימליזציה לאישומיו, אך בסוף אמר שמבקש להתנצל. עוד עלה הרושם, כי הנאשם "שרוי במצב פסיכוטי לפי תיאורו מזה מספר חודשים, אך המצב מושהה או מתעצם בעת שימוש בסמים אותם צורך מדי יום".

חוות הדעת מוסיפה ומתארת, כי ביום 24.11.20 התקבל למחלקה הסגורה. לפי הדיווח שנמסר, במהלך החשיבה רפיון אסוציאטיבי קל. בתוכן החשיבה מחשבות שווא של יחס, רדיפה וגדלות. מאשר כי צרך סמים על בסיס קבוע וביום מעצרו צרך "נייס גאי".

במהלך אשפוזו נבדק גם על ידי עורכת חוות הדעת ביום 30.11.20. צוין, כי הנאשם משתף פעולה, משנה גרסאותיו לפי מה שלהערכתו עשוי לשרת אותו, מהלך חשיבה רגיל, וכן צוין: "הופקו שרידי מח' שווא אשר בבדיקות מאוחרות יותר דעכו עד כדי נעלמו...".

עורכת חוות הדעת הוסיפה, כי ממכלול המידע עולה שלנאשם הפרעת שימוש בסמים, ולאחר תקופה שלא צרך סמים, חזר לעשות בהם שימוש כחודשיים לפני העבירה. הנאשם תיאר התנהגות חוזרת וחסרת שיפוט, אשר חלפה ככל שהשפעת הסם בגוף פחתה. ביום העבירה תיאר שימוש מאסיבי בסם מסוג "נייס גאי" ואלכוהול, שימוש אשר הוביל לכניסתו למצב בלבולי שפגע בשיפוט. באשפוזו היה ניתן לזהות תנודתיות במצבו, אבחון במצב פסיכוטי קצר, אשר חלף באופן מהיר ככל שהמשיך בנטילת תרופות.

לסיכום העריכה עורכת חוות הדעת, כי הנאשם לא לוקה במחלת נפש אלא בעל הפרעת שימוש בסמים מסוג קנבינוידים וקנבינוידים סינטטיים. כן הדגישה, כי התנהלותו ביום העבירה היתה כשהשיפוט היה פגום כתוצאה מאינטקסיקציה של צריכת סם מסוג "נייס גאי" ואלכוהול. עם זאת, הנאשם בחר בעצמו להשתמש בסמים, שתרמו לכניסתו למצב פסיכוטי, ולפיכך אחראי למעשיו. עוד העריכה, כי הנאשם מסוגל במצבו הנפשי לעקוב ולהבין את הליכי המשפט, ולפיכך גם כשיר לעמוד לדין (3/ת).

31. הנה כי כן, המסמכים שערכו המומחים מלמדים, כי כבר ביום 20.11.20, משמע במועד האירוע, העריכה הפסיכיאטרית בחדר המיון, כי לנאשם רקע שימוש באלכוהול וסמים ובבדיקה עולה הרושם כי הנאשם נתון במצב פסיכוטי. גם ביום 23.11.20, משמע שלושה ימים לאחר האירוע, עדיין היה הרושם, כי לנאשם הפרעות תפיסה תחת שימוש בסמים וכי הנאשם שרוי במצב פסיכוטי מזה מספר חודשים, אך המצב מושהה או מתעצם בעת שימוש בסמים. למסקנה דומה הגיעה עורכת חוות הדעת מיום 22.12.20,

אשר התייחסה למכלול המסמכים הרפואיים והבדיקות וכן בדקה את הנאשם במהלך אשפוזו. לעמדתה, לנאשם הפרעת שימוש בסמים, והתנהגותו חסרת שיפוט תחת השימוש בסמים. ביום העבירה השתמש באופן מאסיבי בסמים מסוג "ניס גאי" ואלכוהול, והדבר הוביל לכניסתו למצב בלבולי שפגע בשיפוט. עם מעבר הזמן והתייצבותו של הנאשם, פחתו מחשבות השווא עד שפסקו. לסיכום העריכה עורכת חוות הדעת, כי הנאשם לא לוקה במחלת נפש אלא בעל הפרעת שימוש בסמים מסוג קנבינוידים והתנהלותו ביום העבירה היתה כשהשיפוט היה פגום כתוצאה מ"אינטקסיקציה" של צריכת סם מסוג "ניס גאי" ואלכוהול.

פעולות שביצע הנאשם כהכנה למעשה ופעולות שנקט לאחר המעשה, וכן הצהרות של הנאשם:

32. אין כל ראיה כי הנאשם תכנן את ביצוע המעשה מבעוד מועד, אולם הנאשם יצא מביתו של המתלון וחזר אליו כעבור זמן קצר כשסכין בידו. הנאשם גם לא הצהיר על כוונותיו.

מידת זכרונם של הנאשם את פרטי ביצוע העבירה לאחר מעשה:

33. מהודעתו של הנאשם, כ-10 שעות לאחר האירוע, קשה להבין מה הוא זוכר במדויק, וזאת לאור התשובות התמוהות שהוא מוסר. כפי שכבר פורט, לשאלות רבות הוא עונה "קנאביס", רוב החקירה הוא אינו עונה לעניין והוא מכחיש כי החזיק סכין או כי ביצע עבירה כלשהי. גם אחרי שמציגים לנאשם סרטון ובו נראה הסכין, הוא עונה "הסכין של השכן. אני הבאתי לו מתנה. נתתי לו סכין בתמורה למלח" (ת/9).

34. הנאשם מסר בבדיקה פסיכיאטרית מיום 20.11.20, כי אמנם החזיק סכין וביקש כסף מהשכן, אולם בה בעת, גלש בין הנושאים, השתמש במילים גסות, וענה מספר פעמים, כי הוא מוכן לקבל רק "קנאביס". בבדיקה שנערכה ביום 24.11.20 כבר מסר פרטים רבים יותר מתוך האירוע. הנאשם הוסיף, כי אמו מאמינה שהוא אלוהים ואמרה "השכנים לוקחים את הכסף שלנו". עוד הוסיף "היא הראתה לי את התוכן האמיתי שלה, היא עשתה תנוחה של קוברה עישנתי ניס גאי, התגברתי עליה ... פתאום אמא הופיעה, אני לא פתחתי, חסמתי את הדלת עם מקרר...".

35. הנה כי כן, הנאשם אמנם זוכר פרטים כלשהם מהאירוע, אולם ישנו קושי מובנה לומר, כי הוא זוכר את כל פרטי האירוע.

האם הונחה תשתית ראייתית בדבר מצב של שכרות מלאה או חלקית? סיכום ביניים

36. הנאשם אכן היה תחת השפעת סמים ואלכוהול, כפי שעולה ממכלול הראיות, לרבות עדותו של המתלון על מצבו של הנאשם ועל שתיית אלכוהול בביתו, המסמכים הפסיכיאטריים ואף דברי הנאשם עצמו.

37. עם זאת, לא הונחה תשתית לפיה היה הנאשם במצב של שכרות מלאה. הנאשם מתפקד במהלך האירוע, הוא אינו באובדן הכרה, והוא מבצע פעולות רצוניות, לרבות דרישות שונות מהמתלון, עזיבת דירת המתלון וחזרה לדירה עם סכין, וכן הנפת הסכין במשך זמן בלתי מבוטל. גם כאשר הנאשם מובל על ידי השוטרים החוצה, הוא יוצא על רגליו, הולך בצורה עצמאית ונכנס לניידת המשטרה.

38. הואיל ולא הונחה תשתית בדבר מצב של שכרות מלאה, ממילא אין עוד צורך לבחון את היסודות הנוספים הנדרשים להוכחת הגנת השכרות המלאה, לרבות היכולת להבין את המעשה או להימנע מעשייתו, והדיון יתמקד להלן בהוכחה של שכרות חלקית, על תנאיה.

39. תשתית ראייתית בדבר מצב של שכרות חלקית - להבדיל מהגנת השכרות החלקית - ישנה. לפי עדותו של המתלונן, הנאשם היה נראה שיכור או מסומם, והוא המשיך לשתות אלכוהול בזמן שהותו בדירתו. כך גם דיווח המתלונן למשטרה, עת התקשר להזעיקה. גם דו"חות השוטרים ומצלמת הגוף מלמדים, כי הנאשם מתנהג בצורה תמוהה עד מאוד, אינו עונה לעניין, ומלהג דברים חסרי טעם. מצב דירתו של הנאשם, גם הוא, מלמד על מצבו הנפשי, כפי שהעיד המתלונן עצמו. יתר על כן, וזה העיקר, חוות הדעת הפסיכיאטרית שהוגשה בהסכמה מלמדת, כי הרושם של כל הבודקים היה כי לנאשם הפרעת שימוש בסמים, וכי הוא נתון במצב פסיכוטי כתוצאה משימוש מוגבר באלכוהול וסמים. מכאן הוערך בחוות הדעת, כי התנהלותו ביום העבירה היתה כשהשיפוט היה פגום כתוצאה מ"אינטקסיקציה" של צריכת סם מסוג "נייס גאי" ואלכוהול.

40. ארגון הבריאות העולמית מגדיר אינטקסיקציה כך:

"Intoxication is a condition that follows the administration of a psychoactive" substance and results in disturbances in the level of consciousness, cognition, perception, judgement, affect, or behavior, or other psychophysiological functions and responses" Acute_intox - www.who.int

41. משמע, כי כתוצאה מצריכת חומר משנה תודעה היו לנאשם הפרעות ברמת המודעות, התפיסה ויכולת השיפוט שלו, כך שהפסיכיאטרית העריכה כי שיפוטו היה פגום. ממילא, היה בצריכת החומר כדי להשפיע, ולו באופן חלקי, על יכולתו להבין את טיב מעשיו ומשמעותם, וזאת למרות שהיה במצב של מודעות ביחס לחל מפרטי העבירה. בנסיבות אלו, בהן הפסיכיאטרית המחוזית העריכה בחוות דעת, שאינה שנויה במחלוקת, כי ישנו קשר בין צריכת החומרים משני התודעה ובין שיפוטו הפגום, גם ישנו קשר סיבתי בין מצב השכרות החלקית ובין יכולתו של הנאשם להבין את טיב מעשיו.

כניסת הנאשם ביודעין למצב של שכרות חלקית

42. התביעה בסיכומיה הקדישה חלק בלתי מבוטל לטענה, כי הנאשם הכניס עצמו ביודעין למצב שבו היה נתון תחת השפעת חומר משכר או סם. לטענתה, בנסיבות אלו, אין להקנות לנאשם הגנת שכרות, ולו חלקית, בהתאם לסעיף 34ט(ב) לחוק העונשין.

43. דא עקא, כי בהלכה שנקבעה בענין קאדריה קבע בית המשפט העליון מפורשות, כי אין תחולה לסעיף 34ט(ב) בעבירות מטרה. מכאן, שגם אם הנאשם הכניס עצמו למצב של שכרות, אין בידי לאמץ את טענות התביעה, בהקשר זה, אשר סותרות את פסיקת בית המשפט העליון.

44. כאן המקום להבהיר, כי הטענה אינה עוד שעומדת לנאשם הגנת השכרות המלאה או החלקית - שאז היה מקום לדון בשאלה אם הכניס עצמו למצב - אלא שהטענה היא כי לנאשם לא היתה המודעות הנדרשת לקיומה של עבירת מטרה, היא העבירה של דרישת נכס באיומים. משהונחה תשתית ראייתית, כי הנאשם היה במצב של שכרות חלקית, וכי שיפוטו היה פגום כתוצאה מכך, כך שלא היתה לו מודעות לכל אחד מרכיבי העבירה, הרי שלא הונחה תשתית ראייתית ליסוד הנפשי הנדרש בעבירת מטרה.

סיכום

45. הנה כי כן, הונחה תשתית ראייתית מספקת בעדותו של המתלונן, התנהלותו של הנאשם ובמסמכים הפסיכיאטריים, לפיה היה הנאשם במצב של שכרות חלקית, כך ששיפוטו היה פגום כתוצאה ממצב

השכרות בו היה נתון. אף על פי כן, לא מתקיימת הגנת שכרות מלאה או חלקית, משום שהנאשם הכניס את עצמו למצב של שכרות. בה בעת, לא הוכח היסוד הנפשי הנדרש לעבירת מטרה, משום מצב השכרות החלקית בו היה נתון הנאשם והפגיעה בשיפוטו.

46. לאור האמור, ובהתאם להלכת קאדריה, בהיעדר היסוד הנפשי הנדרש לעבירה של מטרה, יזוכה הנאשם מהעבירה של דרישת נכס באיומים. באת כוח הנאשם אישרה כי הנאשם מודה בעובדות כתב האישום וחלקה רק על היסוד הנפשי.

מכאן, שחלף הרשעתו של הנאשם בעבירה של דרישת נכס באיומים, יש להרשיעו בעבירה של החזקת סכין, לפי סעיף 184 לחוק העונשין ובעבירה של גניבה, לפי סעיף 384 לחוק העונשין, אשר הונחה התשתית הראייתית לביצועו והנאשם לא חלק על עובדותיהן.

ניתנה והודעה היום י"ב תמוז תשפ"א, 22/06/2021 במעמד הנוכחים.

אפרת פינק, שופטת